

Vi har brug for at markere en stærk pædagogik og et stærkt personale-samarbejde både indadtil og udadtil. Det styrker selvtilliden og giver lyst til mere samarbejde.

Visuel facilitator Marie Lørring Dahl fortæller, hvordan hun sammen med Åhaven arbejder sig frem til solsikken som metafor for stedets pædagogik. Se også artikel s.50

Kan du se det for dig?

Visuel facilitering af pædagogisk udvikling

"Vi vil gerne have vores egen læreplans-blomst. Den skal vise, hvad der kendetegner vores børnehave, altså hvad der er helt særligt for os," siger pædagogen Solvejg. "Nemlig," siger souschefen Dorte, "vi vil arbejde med den styrkede læreplan på en måde, der giver mening for vores hus." Mira, der er leder, tilføjer: "Den skal fortælle, hvem vi er og det er vigtigt, at alle føler ejerskab for den - lige fra pedellen til vikaren."

Jeg sidder til formøde med Solvejg, Dorte og Mira i børnehaven Åhaven. Vi taler om deres ønsker for den pædagogiske dag, som jeg skal facilitere.

Som visuel facilitator med solide pædagogiske rødder, arbejder jeg visuelt understøttende med pædagogisk udvikling. Det vil sige, at jeg bruger billeder og billedkort som afsæt for pædagogiske processer. Jeg møder institutionens ønske om udvikling med tuschen i hånden, faciliterende og dokumenterende. Og så tegner jeg undervejs i de pædagogiske dialoger. Ofte ender de pædagogiske dage med et produkt. Det kan være et stort visuelt referat eller en illustration, som jeg arbejder videre på efterfølgende.

Visuelle virkemidler har en særlig kraft, og jeg oplever, at det visuelle sprog taler særdeles godt sammen med pædagogers faglighed.

Magiske metaforer

Når vi kombinerer ord med billeder, bliver det lettere at skabe fælles forståelse af den pædagogiske udvikling, vi ønsker. Billedsprog og metaforer åbner den faglige dialog på en legende måde. Der er ligesom noget magisk ved metaforer. De kan hjælpe os med sætte ord på de indre billeder og værdier, vi har hver især. Med metaforer kan vi forstå og opleve én slags ting ved hjælp af en anden ting.

Blomster og planter er ofte brugt som metaforer i pædagogikken til at beskrive

vækst eller udvikling. Et eksempel, som er helt integreret i vores sprog, er ordet: børnehaven. En metafor, der antyder, at børn vokser, når de passes og plejes som blomster i en have. Vi kan bruge metaforen til at drøfte, hvilke vækstvilkår, der er optimale. Er det nok med lys og luft eller hvilken gødning skal der tilføjes? Pædagogisk arbejde er relationsarbejde. Det er ofte usynligt for øjet, men mærkbart med hjertet, og det kan være vanskeligt at sætte ord på den forskel pædagoger gør i børn og unges liv. Her oplever jeg det visuelle sprog, hvor ord kombineres med billeder, som en genvej til at gøre pædagogisk kvalitet synlig. Og når vi kan "se det for os", så hjælper det os med at arbejde sammen om at skabe det gode børneliv.

Børne- og undervisningsministeriets styrkede læreplan præsenteres også visuelt som en blomst. Det pædagogiske grundlag udgør den blå kerne i midten, og læreplanstemaerne de røde kronblade. Den simple visuelle fremstilling gør, at vi alle nemt kan huske og genkende læreplanen. Men hånden på hjertet. Det er også en lidt kedelig blomst, der inviterer til at få tilføjet mere visuelt liv og glæde.

Og det er her, at Solvejg, Dorte og Mira fra Åhaven har en vision. De vil have deres helt egen blomst, der kan udtrykke den faglige stolthed, de føler omkring deres pædagogiske arbejde. En blomst, der viser den forskel, som de gør hver dag og det helt særlige, som børnene får med sig videre i livet fra Børnehaven Åhaven.

Solveig foreslår gladiolus, der er en smuk, farverig, stolt og rank blomst.

Vi taler lidt om de metaforiske og visuelle muligheder, men det viser sig at en gladiolus er vanskelig at tegne på en simpel måde. Vi skal finde en blomst, der både kan tegnes simpelt, kombineres med ord, og som har en metaforisk kraft, der passer til Åhavens pædagogiske identitet. Valget falder på sol-

Af Marie Lørring Dahl, visuel udviklingsagent hos udviklingsrum.dk

sikken. "Den er stor, stærk, smuk, vender sig mod lyset, og så kan den rejse sig igen, hvis den falder," siger Solvejg. "Det passer perfekt på Åhaven."

Rammesætning for den pædagogiske dag

Med billedet på plads skal vi finde en meto- disk tilgang til at fremkalde og sætte ord på Åhavens pædagogiske arbejde. Jeg foreslår, at vi lader os inspirere af bogen "Lær af de gyldne øjeblikke."¹ Her skal alle møde op til den pædagogiske dag med en fortælling om et gyldent pædagogisk øjeblik. En konkret og præcis beskrivelse af en situation, hvor pædagogen eller medhjælperen særligt tydeligt skaber mening for et barn eller en børnegruppe. Et øjeblik, der har gjort fortæl- leren fagligt stolt og rørt, fordi hun oplever

1: Lær af de gyldne øjeblikke - en håndbog i ledelse med mening af Charlotte Larsen, Steen Hildebrandt og Trine Becket. Akademisk Forlag 2015

at have gjort en helt særlig forskel. Det er min erfaring, at der opstår en nærmest magisk stemning, når de gyldne øjeblikke deles på skift i fællesskab, og det giver ejer- skab til den efterfølgende analyse af praksis.

Vi drøfter analysen, der skal ende med, at Åhaven får sat ord på de mål, de har for børnene (resultaterne), de pædagogiske handlinger og de betingelser, der udgør baggrundstæppet for Åhavens pædagogi- ske arbejde. Ideerne flyder frit, og Solveig, Dorthe og Mira begynder at forestille sig, hvor på Solsikken de forskellige kategorier sidder. For eksempel bliver det diskute- ret om de pædagogiske handlinger udgør stænglen eller sidder i bladene. Her stop- per jeg dem. Nu er det med at holde tungen lige i munden. Hvis vi skal tage ønsket om, at alle har ejerskab til Åhavens læreplans-

solsikke alvorligt, så er det vigtigt, at den bliver udviklet i fællesskab. Alle skal være med til at "tegne" solsikken på dagen. Vi afslutter derfor formødet, og jeg får frie hænder til at facilitere inden for de ram- mer, vi har aftalt.

Grundskitse på 1 x 2 m

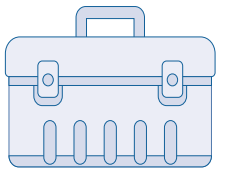
Da Åhaven møder op på deres pædagogi- ske dag i Udviklingsrumets lokale, har jeg tegnet grundskitsen af solsikken på 1 x 2 meter. Vi bruger den som visuel skabelon for analyse og pædagogiske drøftelser. I slutningen af dagen trækker vi analysens guldgrube ud og drøfter, hvordan solsik- ken skal bygges op. Det falder næsten helt naturligt, at solsikkens kronblade illu- strerer dét, som børnene får med sig fra Åhaven. De pædagogiske handlinger og den pædagogiske tilgang skal placeres i stænglen og bladene - og så skal solsikken

have rødder som symbol på samarbejdet med familier og lokalsamfund.

Da vi evaluerer efter 8 timers intens og arbejdsom udviklingsproces, udbryder en af pædagogerne: "Jeg kan en sang om en solsikke, vil I lære den?" Alle rejser sig spontant op og begynder at synge - og jeg må indrømme, at jeg bliver mere end almindeligt rørt over det engagement og den pædagogiske glæde, der fylder lokalet.

Mens de pakker sammen for at drage mod Fyn igen, bliver der kastet et sidste blik på solsikken og de mange post it's med ord. Dorthe siger: "Vi skal altså lige sove på det. Måske er der et par sætninger, der skal have en ekstra refleksion. Den skal jo fortælle præcis, hvem Åhaven er."

Og sådan blev det. En måned efter kan jeg aflevere en rentegnet solsikke i Ørbæk - Åhaven har fået deres helt egen læreplans- blomst. Se side 52.

Værktøjskassen

Korte spørgsmål til refleksion:

Grafisk facilitator Marie Lørring Dahl har i samarbejde med personalet i Åhaven udviklet solsikken som metafor for stedets pædagogik. Den grafiske facilitering gav grobund for livlig diskussion.

Spørgsmål:

1. Hvilke metoder har I brugt i udviklingen af jeres læreplan?
2. Hvilken effekt har metoderne haft - for resultatet, for processen, for ejerskabet?
3. Visualiserer I jeres pædagogik?

Se også siderne med de generelle forslag til bearbejdning af artikler på side 72-75

Marie Lørring Dahl,
visuel udviklings-
agent hos udvik-
lingsrum.dk
Uddannet grafisk
facilitator, pæda-
gog og cand. pæd.
i Pædagogisk
Psykologi
Udviklingsrum
Tlf: +45 2829 1047
Mail: kontakt@
udviklingsrum.dk